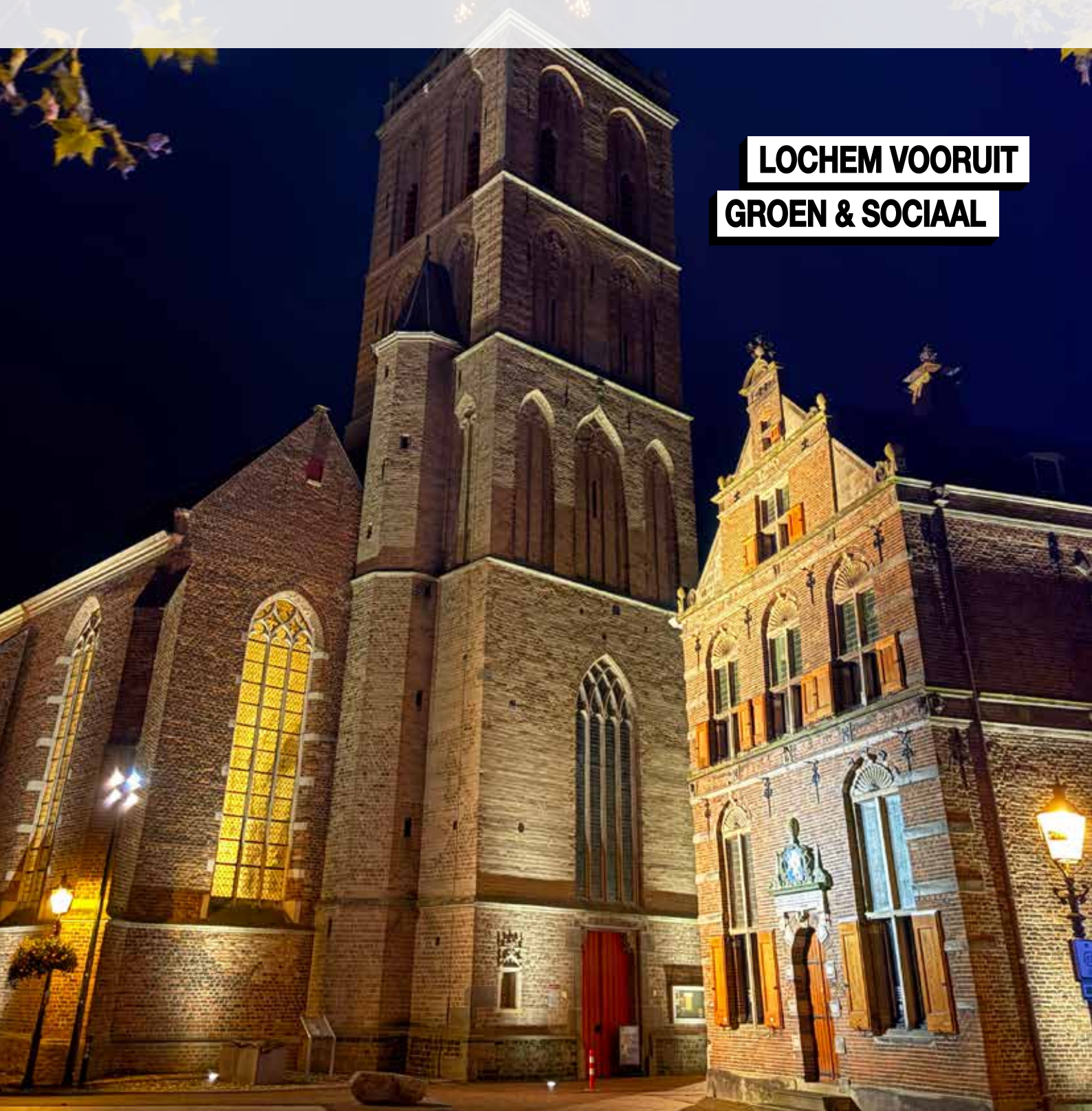

GROEN LINKS PvdA

LOCHEM VOORUIT

GROEN & SOCIAAL

Verkiezingsprogramma 2026 - 2030
GroenLinks-PvdA Lochem

Martine Willems, lijsttrekker

Inwoners in onze gemeente willen vooruit. Een fijne woning in een mooie groene buurt, goede zorg als dat nodig is en ruimte krijgen om mooie initiatieven te ontplooiën. Als we kiezen voor solidariteit is alles mogelijk, daar zijn wij van overtuigd. We slaan de handen in elkaar om te behouden waar we trots op zijn en we strijden samen voor wat ons lief is. Door elkaar op te zoeken overbruggen we de verschillen en werken we aan een toekomst waarin iedereen meedoet en vooruit komt.

In dit programma laten we zien wat we willen bereiken en hoe we dat gaan doen. Met een positieve kijk op de toekomst. We doen u deze 7 beloften:

1. Meer huizen om in te wonen

Een woning voor jong en oud, met voorrang voor onze inwoners. Duurzaam én betaalbaar. Passend bij onze woonwensen en klaar voor de toekomst.

2. De eigen buurt als basis

Levendige buurten en dorpen waar je elkaar ontmoet en naar elkaar omkijkt. Waar het fijn wonen, werken en recreëren is. Wij kiezen voor de nabijheid van voorzieningen en zetten ons in voor het behoud en de verbetering van voorzieningen in alle kernen en we investeren in sport.

3. Naar een natuurlijk en veerkrachtig landschap

Een gezonde leefomgeving voor mens en dier. In het landschap waar we trots op zijn en willen behouden. Met daarin plaats voor landbouw en bedrijven, in evenwicht met de natuur.

4. Strijden voor een groene toekomst en een duurzame economie

We investeren in onze toekomst door energie te produceren en te besparen. We stimuleren daarmee lokale bedrijvigheid en werkgelegenheid.

5. Zorg voor elkaar, zekerheid voor iedereen

Iedereen moet zich hier thuis kunnen voelen. We pakken kinderarmoede aan, we zorgen voor zekerheid in je portemonnee en een helpende hand als het even tegenzit. Zorg op maat, die persoonlijk en toegankelijk is voor inwoners, zonder onnodige rompslomp en bureaucratie

6. Jouw talent, onze toekomst

Een sterke gemeenschap begint bij gelijke kansen voor iedereen. Daarom investeren wij in werkgelegenheid en in mensen en halen we drempels weg die ontwikkeling in de weg staan. Zo helpen we onze inwoners aan nieuwe kansen op de arbeidsmarkt en dat biedt tegelijkertijd perspectief voor bedrijven en organisaties die nieuwe werknemers zoeken. Zo bouwen we aan onze toekomst in Lochem: solidair, sociaal en kansrijk voor ons allemaal.

7. We versterken de lokale democratie

Een overheid die naast mensen staat, in gesprek gaat met inwoners, in plaats van controle. Een bestuur met visie, een sterke koers en heldere keuzes. Die de verbinding zoekt met inwoners en bedrijven. Alleen zo worden we sterker

We staan voor deze beloften. En we vragen uw steun om dit te realiseren.

Dat doen we nooit alleen. We staan voor een goede en constructieve samenwerking met de samenleving, bedrijven en organisaties. Lochem vooruit, groen en sociaal!

Meer huizen om in te wonen

We gaan de komende jaren veel huizen en appartementen bouwen voor jong en oud, voor mensen die al in een van de dorpen of wijken van onze mooie gemeente wonen of werken en voor nieuwe of terugkerende inwoners. Een goed en betaalbaar huis is een recht voor iedereen. We gaan zorgen voor een betere doorstroom door toekomstbestendige wijken en huizen te bouwen, waarbij de betaalbaarheid voorop staat. Nieuwe huizen en wijken bouwen geeft bovendien een positieve impuls om onze voorzieningen zoals winkels, bibliotheken, openbaar vervoer en zorg op peil te houden. Lochem is een fijne plek om te wonen, te werken en te recreëren.

Peter en Ischa uit Gorssel wonen eigenlijk te groot, maar doorstromen naar een andere kleinere of levensloopbestendige woning is bijna onmogelijk. Of je moet zelf ook flink gaan overbieden. Er is weinig aanbod, daarom blijven ze zitten waar ze zitten, met het besef dat er genoeg gezinnen zijn die heel erg geholpen zouden zijn met hun huis. Totdat er een aantal appartementen gebouwd worden, ze krijgen voorrang vanwege hun lokale binding. Eindelijk een nieuwe woning!

Waar staan we voor?

Een thuis vinden in onze gemeente moet voor iedereen mogelijk zijn, voor gezinnen, voor jongeren en senioren. Daarom zetten we vol in op de bouw van nieuwe woningen. Dit doen we met daadkracht, slim en zorgvuldig: we bouwen binnen de bestaande dorps- en stadsgrenzen op de daarvoor bestemde locaties. Snelheid gaat wat ons betreft hand in hand met kwaliteit. Met goede oplossingen versnellen we de bouw. We zoeken het in nieuwbouw én optimaal gebruik van bestaande huizen en gebouwen, zodat we snel meer mensen een fijn huis kunnen bieden. Zo versterken we de prettige mix van jong en oud die onze gemeente zo levendig maakt. We bouwen aan een dynamische gemeenschap waarin iedereen meetelt en een plek heeft. Het is onze ambitie dat mensen die hier hun leven opbouwen en werken, ook hier kunnen wonen. Door te zorgen voor voldoende en passende woningen, bouwen we aan een evenwichtige en toekomstbestendige gemeente voor alle generaties.

Hoe doen we dat?

- Het aantal nieuwbouwwoningen moet omhoog, zowel huur als koop. We voeren het tempo van de planontwikkeling en bouw van nieuwe woningen op. Dat doen we door eerst locaties te ontwikkelen waar veel woningen gebouwd kunnen worden.
- Om te zorgen dat er voor iedereen een passende woning is, bieden nieuwe wijken diverse woningtypes: groot en klein, grondgebonden en gestapeld, goedkoop en duur, aangepaste woningen voor specifieke doelgroepen, zodat we mooie diverse wijken krijgen.
- We zorgen ervoor dat er woningen komen voor jong en oud zodat er een goede doorstroming is op de woningmarkt. We maken doorstroom mogelijk door bijvoorbeeld senioren aantrekkelijke alternatieven te bieden zoals levensloopbestendige woningen in een appartementencomplex of als kleinere grondgebonden woningen met kleine en/of gemeenschappelijke tuinen in de nabijheid van voorzieningen. We zetten een verhuismakelaar in en een verhuiskostenvergoeding.
- We geven voorrang aan mensen met een economische, maatschappelijke of lokale binding bij verkoop van betaalbare woningen. Dat doen we door afspraken te maken met bouwers en ontwikkelaars en door maximaal gebruik te maken van de wettelijke mogelijkheden.

Amar en Sara huren een kleine woning in Gorssel waar ze 10 jaar geleden zijn komen wonen. Ze hebben inmiddels 3 kinderen gekregen en willen graag verhuizen naar een groter koophuis. Als het huis van Peter Ischa te koop komt, brengen zij een bod uit. Ze kunnen hun geluk niet op als ze horen dat ze kunnen verhuizen.

- We benutten alle kansen en kijken naar mogelijkheden zoals woningen delen, of splitsen, alternatieve woonvormen zoals tiny houses, CPO (sociale projectontwikkeling waarbij toekomstige bewoners samen opdrachtgever zijn) en het optoppen (een nieuwe laag bovenop een bestaand pand bouwen) of herontwikkeling van gebouwen.
- We bouwen in beperkte mate tijdelijke woningen voor mensen die urgent een huis nodig hebben, dat doen we voor jongeren, voor statushouders en voor andere doelgroepen waarbij de urgentie het uitgangspunt is. Dat doen we op al aangewezen woningbouwlocaties, bijvoorbeeld als voorloper van op termijn te realiseren permanente woningen.
- Om maximaal te kunnen sturen op ontwerp en programma voor nieuwbouwwijken en om speculatie te voorkomen zet de gemeente zich maximaal in om de grond in eigendom te verkrijgen.

Jasmin en Ties zijn net klaar met hun studie en wonen weer bij hun ouders, ze willen dolgraag samenwonen in Gorssel, vlakbij familie en vrienden. Maar een woning vinden is erg lastig. Ze sparen om straks een huis te kunnen kopen (als dat er is) maar zouden voor nu dolblij zijn met een huurappartement. Nu hebben ze toch het idee dat een volgende stap in hun leven samen op zich laat wachten. Als het huis van Amar en Sara vrij komt schrijven zij zich in via Ijsseldal en worden ze ingeloot. Ze zetten hun eerste stap op de huizenmarkt.

We bouwen betaalbaar!

Er zijn veel te weinig betaalbare koopwoningen en sociale huurwoningen in de gemeente Lochem, de wachtlijsten zijn lang. Daarom bouwen wij woningen voor iedereen en staat betaalbaarheid voorop, bij nieuwe projecten zorgen we voor minimaal 35% sociale huur en 40% betaalbare koop. Zo kan de sociale meerderheid weer vooruit komen in het leven.

- We streven naar een forse toename van het aandeel sociale huurwoningen in de gemeente.
- Woningcorporaties zijn onze onmisbare bondgenoten. Alleen huurwoningen in eigendom en beheer van een woningcorporatie zijn voor ons sociale huurwoningen.
- We bouwen vooral goedkope en betaalbare koopwoningen, bij nieuwbouwplannen minimaal 40%.
- Als een nieuwbouwproject niet voldoet aan 35% sociale huur en 40% betaalbare koop, dan vragen we een vereveningsbijdrage. Met een vereveningsfonds kan op andere plekken extra sociale en betaalbare bouw plaatsvinden. Buurgemeente Voorst past dit al met succes toe.
- We willen met name mensen met een kleinere beurs de kans bieden om een goedkope of betaalbare koopwoning te kopen. De Koopstartregeling helpt om dat mogelijk te maken. Minimaal 50% van deze woningen wordt aangeboden waarbij gebruikgemaakt wordt van deze regeling. In contracten met bouwers en ontwikkelaars wordt dit als verplichting opgenomen.
- Het is belangrijk dat goedkope en betaalbare koopwoningen op langere termijn betaalbaar blijven. Goedkope en betaalbare koopwoningen worden daartoe uitsluitend aangeboden met een anti-speculatiebeding voor minimaal 10 jaar (behalve bij gebruik van de Koopstartregeling).
- Voor goedkope en betaalbare nieuwbouwwoningen geldt een zelfbewoningsplicht voor minimaal 5 jaar.
- De gemeente is bereid om financieel bij te dragen aan het realiseren van toekomstbestendige wijken en buurten met betaalbare huizen waar je fijn kunt wonen.

Leefbare wijken en buurten

Wonen is meer dan een dak boven je hoofd. Het is ook de plek waar je leeft, in huis en daarbuiten, samen met anderen. Een plek waar je kan spelen en naar elkaar omziet. Waar je je beschermt tegen hitte, droogte en wateroverlast. Waar je veilig over straat kunt en waar jong en oud, alleenstaanden en gezinnen met elkaar samenleven.

- Voor nieuwbouwwijken zetten we in op 'zorgzame wijken', die uitnodigen tot ontmoeting en onderlinge zorg. Ook in bestaande wijken benutten we kansen die hieraan bijdragen.
- Sociale veiligheid is een belangrijk aandachtspunt voor nieuwe en bestaande wijken, dat doen wij bijvoorbeeld door extra in te zetten op het onderhoud van de openbare ruimte.
- We formuleren heldere uitgangspunten en randvoorwaarden voor nieuwe wijken; intensief ruimtegebruik bij de ontwikkeling van nieuwe wijken, het benutten van kansen zoals gezamenlijk gebruik van buitenruimte, woningbouw in lagen, de nabijheid van openbaar vervoer en de afwikkeling van verkeer.
- Huizen en wijken worden ontworpen en gebouwd met het oog op klimaatverandering.
- Natuurinclusief bouwen is de norm. Deze vorm van duurzaam bouwen draagt bij aan de lokale biodiversiteit en natuurwaarden. Het zorgt voor groene architectuur door het gebruik van planten voor de gevel en het dak. We stimuleren biobased bouwen. We ontwikkelen een puntensysteem gebaseerd op de aanwezige en te versterken biodiversiteit. Ook bij verbouwingen zorgen we dat de natuur ruimte krijgt in of aan de woning. Water, natuur en landschap zijn sturend bij (nieuwe) woningbouwlocaties.
- De waterhuishouding wordt zodanig ontworpen dat je geen natte voeten krijgt bij overvloedige regenval. Droogte wordt zo goed mogelijk voorkomen door water vast te houden in de wijk. De voor de waterhuishouding noodzakelijke voorzieningen (bv waterberging) krijgen een plek in de openbare ruimte.
- Groene wijken bieden schaduw, zorgen voor biodiversiteit en maken het mogelijk een ommetje in de buurt te maken. Ook parkeerplaatsen worden groen ingepakt en geclusterd.
- Verdichting (meer woningen) in bestaande wijken gaat niet ten koste van het groen in de wijk en herontwikkeling van verouderde complexen wordt aangegrepen om de groenstructuur rondom te versterken.
- De warmtevoorziening van de wijk is een integraal onderdeel van het ontwerp. Ruimte voor een vorm van collectieve warmtevoorziening wordt ingepast.
- We zijn zuinig op ons buitengebied en bouwen daar zo min mogelijk. Er wordt beperkt op erven gebouwd, zodat het kleine clusters blijven, die passen bij het landschap.

De buurt als basis voor saamhorigheid

Wat maakt onze dorpen en stad uniek? Dat zijn de mensen, maar ook de plekken waar we elkaar ontmoeten. Van de zwembaden tot de lokale winkels en buurthuizen: dit is het hart van onze gemeenschap. Terwijl de afstand tot zorg en diensten in veel plattelandsgemeenten groeit, kiezen wij juist voor de nabijheid. GroenLinks-PvdA vecht voor het behoud en de verbetering van voorzieningen in alle kernen. Wij zorgen ervoor dat de basis op orde is, zodat iedereen mee kan doen.

Waar staan wij voor?

GroenLinks-PvdA staat voor levendige dorpen en wijken waar je je écht thuis voelt. Een fijne leefomgeving bouw je samen, maar de basis moet goed zijn voor iedereen. Dat zijn de dingen om de hoek die het leven makkelijker en leuker maken. Een gezellig buurthuis, een zwembad voor een frisse duik, een veilige fietsroute en een bus die je brengt waar je moet zijn. Samen met inwoners, verenigingen en ondernemers bouwen we aan buurten waar je niet alleen woont, maar ook echt leeft.

Hoe doen we dat?

- Iedere wijk en ieder dorp verdient een buurthuis, waar ook voorzieningen als welzijnswerk, zorg, bibliotheek en cultuur ruimte hebben.
- Het aanbod van voorzieningen als bijvoorbeeld sport, onderwijs, cultuur en gezondheidszorg laten we meegroeien met het toenemend aantal inwoners. We nemen dit mee in de plannen die we maken.
- Voor ouderen ontwikkelen we voorzieningen in een vorm tussen volledig zelfstandig wonen en het verzorgingstehuis. Denk aan vormen waarbij mensen bij elkaar wonen (zoals knarrenhofjes), de zorg samen organiseren, en iedere bewoner zelfstandigheid behoudt.
- We geloven in collectieve voorzieningen, waar we zaken bij elkaar brengen. Denk aan collectiviteit en zorg die vorm kunnen krijgen in vernieuwende woonvormen, collectieve voorzieningen in woongebouwen en buitenruimte voor gezamenlijk gebruik of een school en een sportaccommodatie die bij elkaar gebracht worden.
- Samen met de provincie Gelderland blijven we ons inzetten voor goed openbaar vervoer en zorgen we dat alle onze dorpen en stad goed bereikbaar zijn met de bus en/ of de trein.
- We zijn zuinig op onze groene landelijke omgeving en de rust die daarbij hoort, we zijn daarom tegen de opening van Lelystad airport voor de commerciële luchtvaart.
- Bewoners, omwonenden en organisaties worden betrokken bij de ontwikkeling voorzieningen en bij de ontwikkelingen van nieuwe en bestaande wijken. Respectvolle communicatie en respect voor elkaars belangen leggen de basis voor een breed draagvlak.
- We maken het mogelijk om paspoorten, ID-kaarten en rijbewijzen thuis te laten bezorgen.
- We zorgen ervoor dat de zwembaden in onze gemeente (Lochem, Laren, Gorssel en Almen) open blijven. In Almen en Gorssel realiseren we een nieuw zwembad.
- Voorzieningen in kernen blijven op pijl; of het nu gaat om een supermarkt, een school, een buurthuis of een sportvoorzieningen, al onze kernen blijven leefbaar, gezond en gezellig. We stimuleren het slim samenbrengen van activiteiten en voorzieningen.
- We stimuleren het verenigingsleven en dragen het een warm hart toe.
- We ondersteunen kleinere kernen om bij te dragen om basisvoorzieningen zoals een supermarkt te behouden of terug te laten keren. En we stimuleren bewoners om gebruik te maken van lokale voorzieningen.
- We zorgen voor goede fietsvoorzieningen: veilige fietspaden, meer openbare oplaadpunten voor elektrische fietsen en goede fietsparkeerplekken
- We verbeteren de verkeersveiligheid in onze wijken en dorpen, te beginnen in Barchem, Laren en Lochem.
- We willen een cultuurhuis in Lochem mogelijk maken, waarin de schouwburg, de bibliotheek, een op te richten stadsraad en Welzijn Lochem samen zorgen voor verbinding en cultuur in de stad.
- In Gorssel gaan we verder met de ontwikkeling van een nieuwe school en sporthal. We zorgen voor een groot groen speelplein en we zorgen dat de Roskamweide behouden blijft.

Einde aan de natuurarmoede

Een groene leefomgeving maakt ons gezonder en gelukkiger. Het landschap is ook het leefgebied van planten en dieren: mens en natuur leven samen. We zijn van de natuur afhankelijk voor een gezonde lucht, water en bodem. Omdat we zien dat de biodiversiteit achteruit gaat en het landschap aan kwaliteit verliest, zetten we in op herstel.

Sami is een trotse inwoner van Lochem, hij nodigt vaak vrienden uit om te fietsen in het fraaie Achterhoekse landschap. Het valt Sami wel op dat er gaten vallen in het landschap; markante bomen die verdwijnen, een weiland dat is vergroot ten koste van een houtwal en bloemen die alleen nog in de randen van weilanden staan.

Waar staan we voor?

GroenLinks-PvdA Lochem vindt dat ons Achterhoekse lommerrijke landschap van kapitaal belang is voor de gemeente Lochem. Ons landschap maakt het aantrekkelijk om hier te wonen, te werken en te recreëren. Als goede voorouders zorgen we dat toekomstige generaties nog steeds kunnen leven in een aantrekkelijke omgeving. Dat stelt ons voor de opgave om de transitie van de landbouw, klimaatverandering en versterking van de biodiversiteit in goede banen te leiden – voor mensen, dieren en planten. Het prachtige landschap in de gemeente Lochem is heel divers. We hebben bijvoorbeeld de uiterwaarden van de IJssel, het buitengebied rond Harfsen, de Lochemse berg en het beekdal van de Berkel: allemaal zijn ze uniek. We willen dat nieuwe initiatieven bijdragen aan de bijzondere kenmerken van deze landschappen, desnoods door een financiële bijdrage aan een landschapsfonds. Behoud van het landschap kunnen we niet alleen, maar doen we samen met burgers en de Agrarische Natuurvereniging 't Onderholt.

Hoe doen we dat?

Naar een natuurrijk en veerkrachtig landschap

- Bloemrijke bermen, sloten, beken, houtwallen, laanbomen en zandwegen dragen sterk bij aan de kwaliteit van het landschap. De geschiedenis van ons landschap en de verhalen van de mensen die het land mede hebben gevormd, helpen ons het landschap te waarderen.
- Speerpunt nummer één is behoud en herstel van onze natuur. We brengen in kaart waar herstel nodig is. We houden in de gaten dat het beleid ook wordt gehandhaafd, bijvoorbeeld bij het kappen van bomen. We betrekken bewoners en agrariërs bij het onderhoud van het landschap.
- Wanneer een boerenbedrijf stopt en zijn erf wil herontwikkelen, een nieuwe wijk wordt gebouwd of een weg wordt aangelegd, stellen we voorwaarden: deze veranderingen moeten bijdragen aan versterking van het landschap. We zetten hiervoor instrumenten in zoals de 'rood-voor-groen regeling', een 'puntenregeling' en een landschapsfonds (stichting die herstel van het landschap financieel ondersteunt). Zo werken we aan een 'groen-blauwe dooradering' van het landschap.
- Wat ons landschap aantrekkelijk maakt voor mens en dier, is ook de rust. We zijn terughoudend met toeristische voorzieningen die de rust kunnen verstoren. Nieuwe locaties voor vakantieparken passen daarom niet. Concreet verzetten we ons tegen de plannen van de kartbaan - die ligt naast de Gorsselse Heide - om haar activiteiten uit te breiden. Wel willen we een overstap naar elektrisch karten stimuleren.
- We combineren lokale ommetjes en smalle fietspaden met houtwallen, oevers en bloemrijke akkerranden. Inwoners hebben vanuit hun wijk of dorp makkelijk toegang tot deze paden.

Er komen nieuwe ontwikkelingen die niet alleen een plek kregen in het landschap, maar ze zorgden ook voor een plus; geen nieuwe gaten in het landschap maar er zijn juist nieuwe landschapselementen verschenen. De karakteristieken van het landschap tussen de IJssel en de Lochemse berg zijn versterkt.

Samen voor meer biodiversiteit

GroenLinks-PvdA Lochem vindt dat de achteruitgang van de biodiversiteit moet stoppen en dat we het leefgebied voor planten en dieren moeten herstellen. Biodiversiteit draagt immers direct bij aan een gezonde, leefbare omgeving voor natuur en mens. We willen dat algemene planten- en diersoorten in de hele gemeente voorkomen. Zo gaan we natuurarmoede tegen.

Als Francien (Gorssel, 32 jaar) op NU.nl leest dat het aantal dagvlinders in dertig jaar is gehalveerd schrikt ze enorm. Ze wil geen wereld zonder insecten, waar kinderen de natuur alleen nog kennen van het beeldscherm. Want als je de natuur niet om je heen ziet kun je haar ook niet waarderen. Wij mensen kunnen niet zonder natuur, wij zijn natuur. Francien beseft dat er maar één aarde is, daar moeten we zuinig op zijn. Ze bundelt de krachten en komt in actie.

We maken ons sterk voor de biodiversiteit. We zien onze natuurgebieden als schatkamers die we moeten bewaken. Maar natuur is overal: in tuinen, groenstroken, wegbermen en in het boerenland. We willen dat algemene planten- en diersoorten overal kunnen leven. Door in te zetten op een samenhangend netwerk van natuurrijke tuinen, parken, bermen, slootkanten, akkerranden en natuurgebieden bestrijden we de natuurarmoede. Bij alles wat we doen, zorgen we voor een 'plus' voor de natuur. We geloven in samenwerking: het wordt een succes als bewoners en grondeigenaren samen de handen ineen slaan.

- We maken een actueel overzicht van hoe het gesteld is met de basiskwaliteit van de natuur in de gemeente. Daar waar sprake is van natuurarmoede stimuleren we herstel. Waar nodig worden natuurgebieden versterkt om ze robuust en veerkrachtig te maken.
- Onder de noemer van het Bijenlandschap Lochem werken we aan een samenhangend netwerk van leefgebieden voor wilde bijen en andere insecten. Het beheer van bermen van gemeentelijke wegen is gericht op wilde bloemen en insecten. Goed ecologisch beheer van gemeentelijk groen is de norm.
- De natuur verdient een eigen stem in belangrijke beslissingen. We stellen een voogd aan die spreekt namens de natuur.
- We sturen erop dat de druk op natuurgebieden afneemt. Juist buiten natuurgebieden willen we meer ruimte creëren voor wandelen en fietsen en daar passen we onze recreatieve voorzieningen op aan.
- Natuurinclusief bouwen is de standaard, waarbij de gemeente toeziet op de uitvoering. Iedere wijk is een oase van groen. We stimuleren dat wilde bloemen worden ingezaaid. Een groenspecialist wilde flora bij Circulus is hiervoor verantwoordelijk en oogst ook lokaal zaad.

Na verloop van tijd ziet Francien kinderen achter vlinders aanrennen in het park bij haar om de hoek. Een groepje mensen is met iemand van Circulus bezig de oprukkende Japanse Duizendknoop te bestrijden. Tijdens haar wandelingen in de omgeving geniet ze van alle wilde bloemen en de zoemende insecten. Wat een rijkdom!

Water voor nu en later

Door de ligging op hoge zandgronden is Lochem bijzonder kwetsbaar voor toenemende droogte en wateroverlast bij hevige piekbuien. Om ook in de toekomst prettig te werken en te leven in Lochem, vindt GroenLinks-PvdA dat we onze waterhuishouding moeten aanpassen. We doen dit voor vruchtbare akkers en weilanden, voor de natuur en ook om ons eigen drinkwater veilig te stellen. Onze geliefde Berkel vergeten we daarbij niet; de rivier heeft er recht op dat het water schoon is en natuurlijk mag stromen.

Henk uit Laren (63 jaar) denkt aan zijn kleinkinderen als hij een glas water drinkt. Is het voor hen net zo normaal is dat er schoon drinkwater uit de kraan stroomt? Een diepe wens is dat je zelfs het water uit de Berkel kan drinken. Hij ziet dat zijn buurman al vroeg in het voorjaar druk is met de berekening van zijn gewassen. En dat ondanks de kletsnatte wintermaanden. Dat moet toch anders kunnen?

We willen dat inwoners en bedrijven bewuster met drinkwater omgaan en dat regenwater vaker de weg naar de bodem vindt in plaats van het riool. Een grotere opgave is de aanpassing van onze waterhuishouding. Daarbij is een belangrijke leidraad niet tegen de natuur en het landschap in te werken maar daar juist bij aan te sluiten. Dus bijvoorbeeld niet bouwen op laaggelegen gronden en vaker kiezen voor gewassen die passen bij het natuurlijke waterpeil. Het hele stroomgebied van de Berkel is gericht op het vasthouden van water in plaats van een snelle afvoer.

- Bij ruimtelijke keuzes houden we vroegtijdig rekening met de effecten op de waterhuishouding. We passen principes als ‘water- en bodemsturend’ en ‘functie volgt peil’ toe
- Samen met het waterschap en de provincie versterken we de sponswerking van het landschap, om zo de effecten van de klimaatverandering op te vangen.
- De aanpassing van de waterhuishouding pakken we integraal aan: we combineren dit met meer natuurinclusieve landbouw en aandacht voor klimaatverandering.
- We maken burgers en bedrijven ervan bewust dat we alleen samen kunnen zorgen voor voldoende en schoon water, nu en in de toekomst.
- In het bouwbesluit is de norm dat regenwater benut wordt voor het toilet.
- De waterkwaliteit moet beter. We zetten ons in om de doelen van de Kaderrichtlijn Water te halen en we ondersteunen de burgerinitiatieven voor een Drinkbare Berkel en een Drinkbare IJssel.
- We werken aan een schonere Berkel met een meer natuurlijk waterpeil. We stellen een voogd aan die namens de Berkel spreekt bij besluiten die de rivier raken (rechten van de natuur).

Door de nieuwe plannen gaan inwoners, boeren en bedrijven met zijn allen wijs met water om, het (grond-)waterverbruik is niet verder toegenomen. In de winter en bij piekbuien zie je vaker natte plekken in het landschap, waardoor het grondwater omhoog gaat. Voor zijn kleinkinderen is water ondanks de klimaatverandering geen thema van zorg meer. Ze zwemmen in de zomervakantie heerlijk in de Berkel.

Landbouw in transitie

GroenLinks-PvdA Lochem vindt dat boerenbedrijven onlosmakelijk verbonden zijn met de gemeente Lochem. Voor een gezonde leefomgeving en duurzame productie van voedsel is het wel noodzakelijk dat de landbouw meer in beweging komt. Maatregelen om de milieubelasting te verlagen (bijvoorbeeld minder bestrijdingsmiddelen gebruiken) en de eiwittransitie te versnellen (zoals minder vlees produceren) zijn onvermijdelijk. We vinden het ook belangrijk dat consumenten meer betrokken zijn bij de productie van ons voedsel.

Melkveehouder Steven (Harfsen 58 jaar) ligt steeds vaker wakker over hoe het verder moet met zijn melkveebedrijf. Is intensivering de weg die we moeten blijven volgen? Zijn vader verdiende zijn brood met 50 koeien, hoeveel koeien moet zijn dochter Ine (21 jaar) straks hebben om de rekeningen te kunnen betalen? En hoe gezond zijn de bodem en het water dan nog? Dat een deel van het voer voor zijn koeien uit Brazilië komt, waarvoor regenwoud is gekapt, voelt niet goed.

We willen boeren ondersteunen die hun vakmanschap en ondernemerschap inzetten om meer natuurinclusief en circulair te werken, en het dierenwelzijn te verbeteren. Ieder landbouwbedrijf moet die transitie zo inrichten dat die past bij het bedrijf. We stoppen met het faciliteren van de steeds verdergaande schaalvergroting en intensivering. Initiatieven voor toekomstgerichte en duurzame landbouw kunnen rekenen op onze steun. We betrekken daarbij de hele keten, van boer tot consument.

- We ondersteunen Lochemse agrariërs bij de transitie naar meer duurzame landbouwpraktijken, door middel van advies, pilots, het verbinden met afzetmarkten en het zoeken naar nieuwe verdienmodellen met oog voor maatschappelijke waarden als landschaps- en waterbeheer.
- We zijn in gesprek met de agrarische sector, weten wat er leeft en stimuleren boeren en bedrijven die actief (innovatief) met de toekomst aan de slag gaan.
- We beschermen onze inwoners tegen landbouwgif. We benutten de mogelijkheden van de Omgevingswet om teelten waarbij veel bestrijdingsmiddelen worden gebruikt te verbieden en bufferzones in te stellen rond woningen, scholen en natuurgebieden: daar mag geen gif worden ingezet. Zo beschermen we onze inwoners, kwetsbare natuur en beken.
- We promoten korte ketens voor voedsel naar consumenten (bijv. directe verkoop aan consumenten en lokale horeca). We stimuleren lokale en regionale samenwerkingsverbanden, zoals voedselcollectieven en herenboerderijen, en initiatieven die stad en platteland verbinden, zoals boerderij-opendagen en boerderij-educatie.
- Ook bevorderen we de uitwisseling van reststromen en grondstoffen tussen Lochemse bedrijven om circulaire bedrijfsvoering te stimuleren. We organiseren workshops over de voordelen en mogelijkheden hiervan.

Ine neemt het melkveebedrijf van haar vader Steven over. Op haar initiatief is het nu een gemengd melkvee- en akkerbedrijf. Zo kreeg ze kringloop op het bedrijf lokaal gesloten. Als ze denkt aan de zingende veldleeuweriken die ze vanochtend hoorde boven haar kruidenrijke grasland verschijnt er een glimlach op haar gezicht. Sommige van haar collega's geven met kleine stappen de transitie vorm, anderen hebben radicaal de transitie omarmd.

Een duurzame toekomst

Van de hitte op de pleinen in Lochem en Gorssel tot de droge zomers op de flanken van de Lochemse Berg: we zien de gevolgen van klimaatverandering voor mensen, dieren en de natuur in onze eigen achtertuin. We hebben maar één aarde, en daarmee de verantwoordelijkheid om er goed voor te zorgen – voor onszelf en voor de generaties die na ons komen. Dit vraagt om een duurzaamheidstransitie, waarin we de klimaatcrisis aanpakken en tegelijk de energie-armoede tegengaan.

Harry woont samen met zijn gezin in een huurwoning. Zijn woonlasten zijn hoog, mede door zijn hoge energieverbruik. Hij wil graag minder verbruiken en zelf opwekken, maar als huurder is dat best lastig en hij ziet er tegen op om kosten te maken. Hij hoort veel verschillende geluiden om zich heen en weet niet wat nou slim is om te doen.

Waar staan we voor?

We houden de gemeente Lochem leefbaar voor toekomstige generaties. We pakken de klimaatopgave zo aan dat iedereen in onze gemeente er beter van wordt. De transitie is direct voelbaar: wonen in een comfortabel, goed geïsoleerd huis en met een lage energierekening. We ondersteunen wijkgerichte groene initiatieven en investeren in de kracht van samenwerking. Door de verduurzaming collectief aan te pakken, maken we het makkelijker en betaalbaar voor iedereen. We zetten daarom vol in op schone, lokaal opgewekte energie via coöperaties zoals LochemEnergie en de energie werkgroepen in onze wijken en dorpen. Zo hebben inwoners zelf de controle en blijft het geld in onze eigen gemeenschap. Deze slimme, lokale aanpak is ook de oplossing voor de drukte op ons stroomnet. Door lokaal energie op te wekken en te gebruiken, voorkomen we overbelasting. Zo maken we de weg vrij voor de bouw van nieuwe woningen en geven we onze lokale ondernemers de ruimte om te groeien en te investeren in de toekomst van Lochem. We maken onze dorpen, buurtschappen en wijken groener, veiliger en klaar voor de toekomst, zodat het hier voor iedereen fijn wonen, werken en leven blijft.

Hoe doen we dat?

Energietransitie: samen naar groene stroom

- We kiezen voor een gezonde groene ambitie binnen de mogelijkheden die we in de gemeente en regio hebben. Dat betekent in ieder geval dat in 2035 onze elektriciteitsproductie 100% duurzaam is en dat we in 2045 klimaatneutraal zijn. We wekken zoveel mogelijk energie op in onze eigen gemeente, in de juiste mix van zonne- en windenergie, waterkracht en (onder voorwaarden) biovergisting. We stimuleren energie-innovatie.
- De gemeente steekt de nek uit om zelf-opgewekte energie slim te delen: tussen inwoners onderling, en tussen bedrijven en burgers. We moedigen aan dat burgers zonne-energie produceren en deze ook aan andere burgers leveren, zodat iedereen de zonnestroom kwijt kan. Via buurtbatterijen kan iedereen profiteren van lokaal opgewekte stroom.

- We werken met een wijkgerichte aanpak. Door het samen te doen wordt de effectiviteit van maatregelen groter, besparen we geld en creëren we gemeenschapszin. We stimuleren gezamenlijke inkoop van energiebesparende maatregelen, zonnepanelen en warmtepompen. Zo realiseren we flinke financiële voordelen die ten goede komen aan onze inwoners.
- We maken investeringen in energiebesparing laagdrempeliger voor mensen met een kleine portemonnee. We willen leningen met een lage rente aanbieden en mensen begeleiding bieden bij het aanvragen van de subsidies.
- We volgen de principes van de zonneladder: zonnepanelen liggen bij voorkeur op daken en ongebruikte grond. Als we zonnepanelen op landbouwgrond plaatsen, dan doen we dat kleinschalig of we kijken naar dubbelgebruik van de grond.
- We stimuleren collectieve warmteprojecten (warmtenetten) in de dichtbevolkte gebieden, waar mogelijk in samenwerking met bewonersinitiatieven zoals warmtegemeenschappen. We maken werk van duurzame warmtebronnen (geothermie) en zetten in op het gebruik van restwarmte in woonwijken. Om netcongestie te voorkomen worden elektrische warmtepompen alleen geplaatst daar waar een warmtenet niet mogelijk is.
- Bij alle collectieve warmteproject letten we nadrukkelijk op de betaalbaarheid voor inwoners met een laag inkomen. Met aantrekkelijke leningen of garantstellingen kan de gemeente de financiële drempel en onzekerheid bij mensen verlagen.
- Meer gebruik van stroom vraagt om meer transformatorhuisjes. Met netbeheerders en bewoners gaan we kijken hoe we die op een goede manier kunnen inpassen in de openbare ruimte. Waar mogelijk versnellen we de procedures hiervoor.
- We zetten buurtklusbedrijven in voor de inwoners die zelf geen isolatie kunnen betalen, we gaan met energiecoaches langs de deur om mensen te wijzen op alle mogelijkheden tot besparen. We delen gratis isolatiemateriaal uit aan huishoudens met de laagste inkomens. We pakken energiearmoede aan door intensief in te steken op besparingen, slim produceren en delen van energie.
- We werken samen met vrijwilligersorganisaties en leerwerktrajecten om de arbeidsintensieve aspecten (een zolder leeg halen om te isoleren, spulletjes naar hergebruik of afval brengen, materialen sorteren, opslaan en aanvoeren) op te pakken.

Vera en haar man hebben een aantal jaren geleden flink geïnvesteerd in zonnepanelen op hun dak. Die leveren zelfs meer op dan ze gebruiken, maar uiteindelijk willen ze van het gas af. Het afschaffen van de salderingsregeling zet wel een flinke streep door hun rekensom. Daarbij komt ook nog dat op zonnige dagen in de lente en zomer hun installatie uitvalt omdat het netwerk overbelast wordt. Daar sta je dan met je duurzame gedrag! Vera heeft dan toch de warmtepomp laten installeren. De extra stroom die dat vraagt krijgt ze van het dak van een bedrijf. De overtollige stroom in de zomer wordt opgeslagen in een buurtbatterij en onderling verdeeld tussen deelnemers in de wijk. Ze heeft haar steentje bijgedragen aan een betere wereld. En het scheelt haar uiteindelijk ook flink wat geld. Goed om het samen te doen!

Klimaatadaptatie: het weer verandert, wij zetten in op een groene toekomst

De hete, droge zomers laten zien dat we onze gemeente moeten aanpassen aan het veranderende klimaat, om de natuur waar we van houden en ons woongenot te beschermen. Heel concreet betekent dit: meer bomen en groen in onze dorpen voor verkoeling, in het buitengebied het water beter vasthouden en de biodiversiteit stimuleren. Hier profiteert niet alleen de natuur van, maar het beschermt in droge tijden ook onze landbouwsector. Samen werken we aan een aanpak die past bij de toekomst, voor een leefbaar Lochem voor iedereen.

- We maken vergroening van de buurt tot speerpunt. Groen in de buurt is gezond, goed voor de biodiversiteit, én groen maakt het makkelijker om elkaar te ontmoeten. Bovendien: groene wijken zijn koele wijken.
- De armste wijken zijn vaak de warmste wijken: juist hier ontbreekt vaak groen in de buurt. Hier geven we voorrang aan de zogeheten regel 3-30-300: vanuit je raam (thuis of op het werk) zie je minstens drie volwassen bomen, is de buitenlucht voor minstens 30 procent bedekt met een bladerdak en is er binnen 300 meter van je huis of werk een park of plantsoen.
- We gaan de stenen op straat en stoep vervangen door groen. We planten veel meer bomen en maken wijken groener. Dat doen we niet alleen op eigen initiatief, maar we stimuleren ook wijkinitiatieven om wijken te vergroenen. Er komen subsidies voor inwoners die hun tuin en dak vergroenen.
- We stimuleren opslag van regenwater in de wijken, bijvoorbeeld in poelen en wadi's. We bieden concrete maatregelen aan waar mensen zelf mee aan de slag kunnen, zoals watertonnen om de eigen tuin te besproeien. Mensen die we niet kunnen overtuigen, zullen we overhalen tot actie door bijvoorbeeld een verordening voor het afkoppelen van regenwater.
- We starten een publiekscampagne: hoe kun je als inwoner of bedrijf droogte bestrijden en wateroverlast voorkomen, bijvoorbeeld in je eigen tuin? Om goede ideeën te verzamelen schrijven we een ontwerpwedstrijd uit.
- We kijken bij renovatie van het rioleringsstelsel gericht naar wateropslag in de wijk en naar meer bodeminfiltratie van regenwater.
- We stimuleren bij hitteplannen dat mensen ook omkijken naar elkaar. Welke ouderen lopen gezondheidsrisico's tijdens een hittegolf? We beschermen kwetsbare inwoners.

Elroy heeft voor een schoolproject een werkstuk gemaakt over natuurrampen. Hij ziet op het journaal dat het weer steeds extremer wordt: meer buien en overstromingen, en in andere periodes hoge temperaturen en natuur die verdroogt. In het project kijken ze wat er binnen hun eigen buurt kan veranderen. Maar dat is nog niet zo eenvoudig.

Elroy leest dat de gemeente inwoners stimuleert hun regenpijp los te koppelen en dat er meer wadi's zijn aangelegd waar allerlei planten zijn gaan groeien. De gemeente heeft ook het plan om een grote plas te graven waar ze water kunnen opslaan.

Zorg voor elkaar, zekerheid voor iedereen.

Iedereen moet zich thuis kunnen voelen in onze prachtige gemeente. Een écht thuis betekent zekerheid in je portemonnee en een helpende hand als het even tegenzit. En wie te maken krijgt met ziekte of een beperking, moet kunnen rekenen op de juiste hulp op maat: persoonlijk, toegankelijk en zonder onnodige rompslomp en bureaucratie. Wij kiezen voor vitale dorpen, gezonde keuzes voor iedereen en het lef om armoede echt aan te pakken. Samen bouwen we aan een Lochem waar je met plezier leeft, woont en gezond oud wordt.

Annie is 83 jaar en woont al haar hele leven in een klein dorpje in de gemeente Lochem. Sinds haar man is overleden, woont ze alleen in hun oude boerderij. Ze begint vergeetachtig te worden, wat soms tot verwarring leidt. Ook voelt ze zich steeds vaker eenzaam. Haar dochter woont in de buurt en helpt waar ze kan, maar het mantelzorgen begint zwaar te wegen.

Waar staan wij voor?

Wij staan voor een zorgzame gemeenschap waar zorg dichtbij, menselijk en voor iedereen bereikbaar is, in elke kern van Lochem. Iedereen moet zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen wonen, omringd door een sterk sociaal netwerk en met de juiste ondersteuning voor onze onmisbare mantelzorgers. We maken een einde aan armoede door hulp te bieden als mensen het nodig hebben en met preventieve maatregelen die zorgen voor bestaanszekerheid zodat iedereen elke maand de rekeningen kan betalen. Zorg en ondersteuning horen rechtvaardig, lokaal en op maat te zijn, met vertrouwen in mensen. We geven zorgprofessionals het vertrouwen terug om te werken vanuit de menselijke maat in plaats van regels en protocollen. Zo bouwen we aan een rechtvaardige en solidaire zorg: de basis voor een gezond, sterk en verbonden Lochem.

Hoe doen we dat?

Zorg voor elkaar

- Goed geregelde zorg begint bij nabijheid, vertrouwen en menselijkheid. Wij zetten in op maatwerk, preventie en sterke sociale netwerken.
- Basisvoorzieningen zijn goed geregeld, zodat inwoners zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen.
- Zorg in eigen wijk of dorp is dichtbij en goed georganiseerd, met aandacht voor eenzaamheid en dementie. De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) biedt maatwerk: je krijgt passende ondersteuning door de gemeente ('t Baken), met oog voor jouw sociale omgeving en met keuzevrijheid tussen een persoonsgebonden budget (PGB) of zorg in natura. Wmo-ondersteuning is toegankelijk, met korte lijnen en zo min mogelijk bureaucratie, maar wel volgens beleid, wetgeving en internationale verdragen.
- We zorgen voor minder regeldruk en meer ruimte voor zorgverleners om hun vak uit te oefenen door het waarderen van de professionaliteit van zorgverleners en het geven van vertrouwen in plaats van controle.

- Invoering van een ‘omgekeerde verordening’: uitgaan van vertrouwen in onze inwoners in plaats van controledrang.
- We zetten in op heldere, mensgerichte regels voor uitvoering, begrijpelijk voor inwoners én uitvoerders.
- Mensen mogen niet meer verdwaald raken in het ingewikkelde zorgstelsel. Verschillende soorten zorg en ondersteuning horen goed aan te sluiten op elkaar en op de zorgvraag. Daarom halen we waar mogelijk barrières tussen verschillende regelingen weg en begeleiden we inwoners beter, bijvoorbeeld met één casemanager per cliënt of gezin.
- Inwoners kunnen en willen veel doen om mensen in hun eigen omgeving te helpen. We stimuleren lokale initiatieven om kwetsbare bewoners te ondersteunen in hun eigen gemeenschap - van mensen met een chronische ziekte tot jongeren met psychische klachten. Niet over hen, maar met hen.
- We voorkomen dat kinderen in de jeugdhulp tussen wal en schip vallen wanneer ze 18 jaar worden, door jeugdhulp beter te verbinden met de Wmo. Dit geldt ook voor jonge statushouders.
- We zorgen voor goede opvang en huisvesting voor asielzoekers, statushouders en Oekraïners. We voldoen ruimschoots aan afspraken zoals gemaakt in bijv. de spreidingswet. Dat doen we in afstemming met de omgeving. Heldere en tijdige communicatie en betrokkenheid staan voorop. Het betrekken van de buurt en het serieus nemen van zorgen vinden wij cruciaal om draagvlak te krijgen en te houden.
- We bieden asielzoekers en statushouders toegang tot (taal)onderwijs, (vrijwilligers)werk en sport. Statushouders begeleiden we actief naar werk en we helpen ze met bij- en omscholing. We doen dit zodat zij zich welkom voelen, kunnen integreren en onderdeel kunnen worden van onze gemeenschap.
- We verbeteren de gemeentelijke digitale informatie. Die moet toegankelijk en duidelijk zijn voor iedereen, zodat je makkelijk de juiste informatie kunt vinden en contact kunt leggen.
- Mensen met een beperking moeten volledig kunnen meedoen in de samenleving; hier is nog een grote slag te maken.
- Het aantal mensen met dementie neemt toe. Wij hebben de ambitie om een dementievriendelijke gemeente te worden, met dagbesteding voor mensen met dementie en een publieke ruimte die goed op hen is ingericht.
- Een goed idee voor de zorg? Dat testen we eerst in de praktijk. Blijkt het na een jaar een succes, dan zorgen we ervoor dat dit in heel Lochem beschikbaar komt.
- We blijven mantelzorgers ondersteunen met mogelijkheden voor vervangende zorg om ze een adempauze te geven. Ook zorgen we voor een goede samenwerking met welzijnsorganisaties.
- Onze welzijnscoördinatoren verbinden mensen en voorzieningen aan elkaar in het dorp of in de wijk. Daarnaast zijn ze een belangrijke spil in de zorgstructuur en werken ze samen met professionals van Stichting Welzijn Lochem (SWL). Ze zijn lokaal verbonden aan de dorpsraad.

Annie kan dankzij de zorg in haar eigen dorp zo lang mogelijk in haar vertrouwde boerderij blijven wonen. Ze krijgt via de Wmo precies de hulp die ze nodig heeft, en een vaste contactpersoon die alles voor haar regelt. Zo hoeft ze zelf niet te worstelen met ingewikkelde regels. Annie gaat een paar dagen per week naar de dagbesteding, waar ze anderen ontmoet en structuur vindt, wat haar minder eenzaam en verward maakt. Haar dochter krijgt af en toe vervangende zorg, zodat zij even op adem kan komen. Zo voelt Annie zich gesteund en verbonden met haar dorp, en kan ze op een prettige manier thuis blijven wonen.

Gezond leven in Lochem

- We zetten actief in op het bevorderen van een gezonde leefstijl, voeding, beweging, mentale gezondheid en verslavingspreventie (waaronder roken en alcohol). Dat doen we door te investeren in fitnessstoestellen in de openbare ruimte en calisthenics-parken voor krachttraining met eigen lichaamsgewicht, voor jong en oud. Zo maken we sport voor iedereen bereikbaar.
- We maken slimme wandel- en fietsroutes. We creëren 'beweegvriendelijke' routes met bijvoorbeeld QR-codes die fitnessoefeningen tonen, of ommetjes met een historisch of natuurthema die onze inwoners verleiden om een blokje om te gaan.
- We stellen rookvrije zones in rondom scholen, speeltuinen en sportverenigingen, als onderdeel van de beweging 'Op weg naar een Rookvrije Generatie'.
- We organiseren kookworkshops voor minima en bieden mensen met een kleine portemonnee gratis workshops over gezond en budgetvriendelijk.
- Voorkomen is beter dan genezen. Door middel van een gezonde leefomgeving, goede informatievoorziening en vroege signalering helpen we mensen langer gezond te blijven. We pakken lichte klachten aan voordat ze erger worden. Zo houden we ook de zorgkosten lager. Nu het kabinet op preventie bezuinigt, bijvoorbeeld op de aanpak van overgewicht, is de inzet van de gemeente extra belangrijk.
- We helpen vitale ouderen aan vrijwilligerswerk in het sociaal domein en de zorg. Veel mensen die met pensioen gaan willen graag helpen met laagdrempelige zorg, praktische hulp en goed gezelschap op een paar adressen in hun eigen buurt.

Armoede uitbannen vóór 2030

Sanne is 9 jaar en woont in Lochem. Ze houdt van lezen en knutselen, maar door geldzorgen thuis kan ze niet meedoen aan schooluitjes of sportclubs. Ze voelt zich vaak buitengesloten en onzeker, omdat ze niet mee kan doen met andere kinderen.

GroenLinks-PvdA Lochem wil alle vormen van armoede in de gemeente Lochem vóór 2030 beëindigen. Het beleid richt zich op praktische ondersteuning, structurele preventie, gelijke kansen voor kinderen en duurzame bestaanszekerheid.

- Minima (inkomen t/m 130% van sociaal minimum) krijgen recht op gemeentepolis, minimapas en Wmo-ondersteuning.
- Gratis openbaar vervoer voor minima en compensatie van de Wmo-eigen bijdrage.
- Het eigen risico van de zorgverzekering wordt gecompenseerd voordat het volledig verbruikt is.
- We verruimen de regeling voor kinderen, zoals de Tegemoetkoming schoolkosten.
- We bevorderen de toegang tot sport, cultuur en educatie via Stichting Leergeld en 't Baken.
- We stimuleren vroegschoolse educatie, jeugdconsulenten en leesbevordering via bibliotheken.
- We zetten in op een stevige aanpak om energiearmoede tegen te gaan. In Lochem laten we niemand in de kou zitten. We zorgen voor collectieve verduurzaming (zonnepanelen, isolatie) voor lage inkomens. Energiecoaches komen bij mensen thuis om te helpen met verduurzamen, om energieboxen en omruilacties voor onder andere witgoed onder de aandacht te brengen en om mensen te helpen met het aanvragen van de subsidie. Daarnaast stellen we een noodfonds in waaruit inwoners met een laag inkomen een tegemoetkoming kunnen ontvangen voor hoge energielasten.
- Mensen die zelf armoede hebben ervaren moeten actief worden betrokken bij beleidsvorming, omdat zij de context beter begrijpen dan beleidsmakers.
- We begeleiden mensen actief naar werk, omdat werk de beste bouwsteen is voor een stevig fundament om armoede te voorkomen.
- We zijn voorstander van soepelere regels bij schuldhulpverlening: ook mensen in de schuldsanering kunnen gebruikmaken van minimaregelingen.
- We willen een 'pauzeknop' invoeren bij schulden: vanaf het moment dat iemand hulp zoekt, worden schulden tijdelijk bevroren.
- We pleiten voor korte schuldsaneringstrajecten (max. 1,5 jaar) met langdurige nazorg via budgetcoaches.

Dankzij de tegemoetkoming schoolkosten, steun via Stichting Leergeld en hulp van jongerenwerker kan ze nu deelnemen aan activiteiten met andere kinderen. Ze voelt zich daardoor minder buitengesloten en groeit in zelfvertrouwen.

Jouw talent, onze toekomst

Een sterke gemeenschap begint bij gelijke kansen voor iedereen. Onze overtuiging is dat ieder mens talent heeft en de kans moet krijgen om volwaardig mee te doen. Niet je achtergrond bepaalt je toekomst, maar je talent en je dromen. Daarom investeren wij niet alleen in de arbeidsmarkt als geheel, maar ook vooral in mensen en halen we drempels weg die ontwikkeling in de weg staan. Zo helpen we onze inwoners aan nieuwe kansen op de arbeidsmarkt en dat biedt tegelijkertijd perspectief voor bedrijven en organisaties die nieuwe werknemers zoeken. Zo bouwen we aan onze toekomst in Lochem: solidair, sociaal en kansrijk voor ons allemaal.

Lars is 11 jaar en woont in Lochem. Hij is een creatieve bouwer, maar door geldzorgen thuis kan hij zijn talent niet kwijt. Hij kan niet op een club en voelt zich steeds vaker alleen, waardoor zijn zelfvertrouwen daalt.

Waar staan wij voor?

Jouw toekomst, de kracht van Lochem, gelijke kansen voor iedereen. GroenLinks-PvdA Lochem staat voor een gemeente waar je achtergrond je toekomst niet bepaalt, omdat ieder kind dezelfde kansen verdient. Daarom zorgen we dat geen enkel kind in armoede opgroeit en creëren we veilige plekken voor extra ondersteuning. We investeren in een stevige basis door samen met lokale partners extra hulp te bieden, te werken aan talentontwikkeling en te zorgen dat alle kinderen en jongeren toegang hebben tot muziek, expressie, cultuur en sport.

Hoe doen we dat?

Investeren in kansengelijkheid van kinderen en jongeren

- We zijn er voor alle kinderen en vinden dat ze allemaal dezelfde kansen moeten krijgen. De wijk waarin je woont, je achtergrond of wie je ouders zijn, mogen nooit bepalend zijn voor wie jij later wordt. Daarom moet de gemeente bij onderwijs veel verder kijken dan schoolgebouwen.
- We zorgen voor een plek zoals een 'Maakplaats' (Brummens model) waar we kinderen bereiken die naast onderwijs extra aandacht nodig hebben omdat er thuis armoede is, er thuis problemen zijn of omdat ze niet lekker in hun vel zitten. We bieden een stimulerende omgeving waar kinderen van elkaar leren, hun talenten ontplooien zoals praktisch of creatief bezig zijn, kunnen ontprykkelen of extra uitdaging krijgen.
- Al vóór de basisschool beginnen we met voor- en vroegschoolse educatie. Elk kind van 2 tot 6 jaar krijgt toegang tot extra taalonderwijs en ontwikkelingsactiviteiten. Ook kan elk kind tussen 2 en 4 jaar minstens twaalf uur per week naar de peuterspeelzaal.

- We investeren extra in de basis van onze jongste inwoners. We zorgen dat kinderen met taalachterstanden en problemen met rekenen de juiste hulp krijgen. Dit doen we samen met lokale huiswerkinstituten en maatschappelijke organisaties. Zo bouwen we een stevige basis voor alle kinderen.
- We stimuleren volop naschoolse activiteiten, zoals techniekclubs, muzieklessen en sportactiviteiten. Dit organiseren we, waar mogelijk, in samenwerking met onze eigen lokale verenigingen en culturele instellingen. Zo ontdekken en ontwikkelen alle kinderen hun talenten.
- We versterken de veerkracht van kinderen bij life events en zorgen dat problemen zich niet opstapelen. Dat doen we op school in een vertrouwde omgeving met behulp van deskundige en gerichte begeleiding.
- Jongeren die hun opleiding verlaten zonder startkwalificatie benaderen we actief met goede begeleiding.

Precies voor kinderen als Lars willen wij een 'Maakplaats' realiseren: een gratis, stimulerende plek waar hij met techniek en gereedschap aan de slag kan. Hier wordt zijn talent gezien, groeit zijn zelfvertrouwen en maakt hij vrienden. Dit is onze belofte in de praktijk: niet je achtergrond bepaalt je toekomst, maar je talent en je dromen.

Talentontwikkeling om kansen voor werknemers en werkgevers te vergroten

Het is tijd voor nieuwe energie; voor een Lochem waar we goede ideeën en talent niet laten liggen, maar juist volop de ruimte geven. Wij barsten van de ambitie en daadkracht om samen te bouwen aan een gemeente die bruist van de mogelijkheden. We geloven dat iedereen een eerlijke kans verdient om te groeien en mee te doen. Of je nu jong bent en de beste start wilt, of al langer meedraait en je wilt blijven ontwikkelen. Een sterke arbeidsmarkt begint bij goed onderwijs en volop mogelijkheden om te blijven leren. Dat is niet alleen goed voor jou persoonlijk, het zorgt ook voor een sterke arbeidsmarkt en economie. De kracht van Lochem is een gemeente waar niemand aan de zijlijn staat, waar kansen overal liggen en waar we met hernieuwde energie de toekomst tegemoet gaan.

Berra, 38 uit Laren, werkt al 15 jaar in de klantenservice van een Apeldoorns callcenter. Hoewel ze goed is in haar werk, mist ze het persoonlijke contact met mensen. Bovendien past de dagelijkse reistijd niet bij haar jonge gezin. Ze droomt van een baan dicht bij huis, waar ze een maatschappelijke bijdrage kan leveren, maar is bang voor de drempel van omscholing.

- We intensiveren onze samenwerking met het UWV, sociale diensten, lokale bedrijven en opleidingsinstituten. Er zijn maatwerktrajecten voor iedereen die werk zoekt. We hebben extra aandacht voor jongeren, ouderen en mensen met een arbeidsbeperking. Want we willen dat iedereen meedoet en z'n talenten benut, zeker nu onze bevolking vergrijsd.
- We verkennen projecten met basisbanen: je doet werk voor de gemeenschap en je krijgt er een inkomen voor terug waarvan je kunt leven. We zorgen dat basisbanen aansluiten op de Participatiewet. Een basisbaan betekent niet dat je in financiële problemen komt doordat je uitkering of toeslagen wegvallen.
- De mismatch op de arbeidsmarkt pakken we aan. We starten een onderzoek naar de tekorten en overschotten op de arbeidsmarkt in de Stedendriehoek en onze regio. Als we helder hebben waar de knelpunten zitten, helpen we onze inwoners met scholingsvouchers. Hiermee faciliteren we om- en bijscholing. Daarnaast ondersteunen we actief bij volwassenenonderwijs en omscholing. Zo investeren we gericht in mensen en dringen we de tekorten op de arbeidsmarkt terug.
- We zetten een gemeentelijk 'Talentpunt' op waar je terecht kunt voor gratis loopbaanadvies, advies voor omscholingstrajecten en re-integratiebegeleiding.
- We gaan samen met ondernemers in Lochem mogelijkheden creëren voor traineeships en leerwerkplekken bij de gemeente en bij bedrijven. Zo geven we jongeren een vliegende start en creëren we kansen voor jongeren met een afstand tot onderwijs en de arbeidsmarkt in de branches waar dit het hardst nodig is, zoals voor de verduurzamingsopgave op de woningmarkt.
- We grijpen kansen om het enorme tekort aan zorg- en welzijnspersoneel en technisch personeel aan te pakken met mensen dichtbij. Denk aan inwoners in de bijstand of met een andere uitkering, statushouders of Oekraïense vluchtelingen, senioren die willen en kunnen bijdragen – met de juiste opleiding, begeleiding en mogelijkheden om bijvoorbeeld functies te combineren kunnen zij vaak in de zorg of het sociaal domein aan de slag.

Berra gaat naar het gemeentelijke Talentpunt. Tijdens een loopbaangesprek blijkt dat de zorg goed aansluit bij haar talenten, interesses en haar thuissituatie. Samen brengen ze de mogelijkheden voor omscholing in kaart en ze krijgt een scholingsvoucher voor een snelle, praktijkgerichte opleiding, 'Helpende Zorg en Welzijn'. Het Talentpunt koppelt haar aan een lokale zorginstelling voor een leerwerkplek. Nu werkt Berra als leerling-helpende, leert in de praktijk, en behaalt haar diploma. Ze overweegt zelfs om nog een vervolgopleiding te gaan doen zodat ze in de kinderopvang kan werken.

Een inclusieve arbeidsmarkt voor iedereen

Een eerlijke kans op werk? Die begint met inclusiviteit! We zorgen ervoor dat iedereen zich welkom voelt en volwaardig mee kan doen. De gemeente Lochem speelt hierin een cruciale rol door zelf diverser en inclusiever te worden en door actief samen te werken met bedrijven en maatschappelijke organisaties die dit omarmen. Samen bouwen we aan een Lochem waar iedereen kansen krijgt.

- Wij vergroten actief het bewustzijn rondom discriminatie, diversiteit en inclusie. Dit beleid dragen we uit naar al onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.
- Wij zetten de volgende stap in ons diversiteitsbeleid. De gemeente Lochem geeft het goede voorbeeld en creëert een inclusieve werkomgeving waar alle (toekomstige) werknemers volledig tot hun recht komen.
- In Lochem tonen we meer ambitie om banen te creëren voor mensen die behoren tot de doelgroep van de Banenafspraken (een akkoord om voor mensen met een arbeidsbeperking extra banen te creëren.) We zorgen dat we ruimschoots voldoen aan de afspraken binnen de gemeente Lochem. Ook helpen we inwoners uit het doelgroepenregister actief bij het vinden van een geschikte baan.
- Alle statushouders die in onze gemeente komen wonen, begeleiden we naar werk. Zo voelen ze zich snel thuis en worden ze een volwaardig onderdeel van onze Lochemse gemeenschap.

Amir, 46, is statushouder en komt uit Afghanistan. In zijn thuisland werkte hij in een bakkerij. Nu hij in Nederland woont, wil hij werken en meedoen. Zijn Nederlands is nog niet vloeiend, maar hij begrijpt veel. Hij mist een diploma en voelt zich onzeker over werk zoeken. Hij wil onder de mensen zijn en financieel onafhankelijk zijn. De gemeente benadert hem proactief om hem naar werk te begeleiden. Samen gaan ze op zoek naar een baan. Hij start een leerwerktraject bij restaurant in Lochem. Hier leert hij direct in de praktijk, verbetert hij zijn Nederlands door contact met gasten en met collega's en krijgt extra taalhulp. Zo leert Amir veel mensen kennen en bouwt hij aan een nieuwe toekomst in Lochem.

Een ondernemend groen en levendig Lochem

Een bloeiend Lochem begint bij bloeiende bedrijven. Daarom geven wij onze ondernemers de waardering, ruimte en concrete steun die ze verdienen. Samen zorgen we voor goede banen, levendige kernen en een duurzame lokale economie. Want een gemeente waar je succesvol kunt ondernemen is een aantrekkelijke plek om te wonen en te werken.

Meubelmaker Sanne wil haar succesvolle bedrijf in Eefde uitbreiden, maar loopt vast in een doolhof van regels en kan geen geschikte locatie vinden. Ze voelt zich als ondernemer niet gehoord en de moed zakt haar in de schoenen.

Waar staan wij voor?

Laten we eerlijk zijn: de afgelopen tijd hebben veel van onze ondernemers zich onvoldoende gezien en gehoord gevoeld. Er zijn te weinig woningen gebouwd voor medewerkers, het doolhof aan regels dat het huidige college oplegt is weinig toegankelijk en ondernemers worden van het kastje naar de muur gestuurd. Terwijl zij de ruggengraat vormen van onze stad en de dorpen, de banen creëren en de levendigheid in stand houden, leek het soms alsof hun bijdrage vanzelfsprekend was. Maar wij weten beter: een gezonde economie is essentieel voor een vitaal Lochem. Het is tijd om tot concrete oplossingen te komen, want een ondernemend Lochem, met een sterke en duurzame economie, is de sleutel tot een bloeiende toekomst.

Hoe doen we dat?

Steun voor ondernemers

- Samen met de regio Stedendriehoek bouwen we bruggen tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid, door een actieve inbreng in de regio. We zetten de beschikbare financiële middelen en expertise in om te investeren in de sectoren die onze economie ook in de toekomst sterk maken. Sectoren waarvan we maatschappelijke meerwaarde en groei verwachten zijn bijvoorbeeld duurzaamheid, industrie, ICT en zorg. Juist daar is het samenspel van leren, onderzoeken en ondernemen van belang.
- De economie in de binnenstad van Lochem staat onder druk. Vooral de detailhandel en horeca hebben het moeilijk, waardoor er steeds meer panden leeg komen te staan. We gaan actief aan de slag met het ondernemersklimaat en maken samen met ondernemers een nieuwe Visie Binnenstad. Om het tij te keren zetten we de projecten voor herstel van de binnenstad door en ondersteunen we ondernemers met het organiseren van kleine evenementen en marketing.
- We richten een ondernemersloket in waar ondernemers terecht kunnen met al hun vragen over vergunningen, subsidies, regelgeving, vestigingsmogelijkheden en ondersteuning. Dit voorkomt dat ondernemers van het kastje naar de muur worden gestuurd. Zo komen waardevolle initiatieven, innovaties en ideeën snel van de grond.

- Het ondernemersbeleid van de gemeente promoot duurzame en sociale ondernemingen, in het bijzonder bedrijvigheid en kleinschalige maakindustrie en landbouwbedrijven.
- We zetten in op een goede bereikbaarheid van onze stads- en dorpskernen. We onderzoeken de parkeerbehoefte en andere manieren om de stad en de dorpskernen te bereiken, zoals deelauto's en fiets. Door goed te kijken naar de verkeerscirculatie maken we de stad optimaal toegankelijk, te voet en met de fiets.
- We zien cultuur als een economische motor. We ondersteunen lokale culturele initiatieven, evenementen en de creatieve sector, aangezien deze bijdragen aan de aantrekkelijkheid van Lochem voor zowel inwoners als toeristen. We houden onze toeristische trekpleisters levendig en aantrekkelijk. We betrekken inwoners bij de betekenis van het toerisme voor hun regio of kern en staan open voor nieuwe ideeën.
- We stimuleren vormen van toerisme die passen bij ons landschap (wandelen, fietsen, kanoën) en willen drukte in kwetsbare natuur tegengaan. Vakantiegangers en dagjesmensen vormen een belangrijke inkomstenbron voor de toeristische sector.
- Er zijn voldoende betaalbare woningen voor personeel dat in de omgeving van hun werkplek wil wonen. We zorgen voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat met goed openbaar vervoer, scholen en een bruisend verenigingsleven.

Met ons beleid krijgt zij hulp van één centraal ondernemersloket dat haar door de procedures loodst. We helpen haar proactief met een omgevingsvergunning om een leegstaand pand in Eefde een nieuwe, passende invulling te geven. Het resultaat: Sanne's 'Timmerwerf' brengt weer leven in het dorp. Zo helpen we ondernemers vooruit en maken we onze kernen weer bruisend en aantrekkelijk.

Duurzame economie en groene groei

- We willen bijdragen aan een versnelling van de energietransitie in het bedrijfsleven. We bieden actieve ondersteuning aan Lochemse bedrijven bij de overstap naar duurzame energie, energiebesparing en het verduurzamen van bedrijfsprocessen. Dit doen we door bedrijven te adviseren over subsidies, door collectieve inkoop en door het faciliteren van kennisdeling.
- Om netcongestie tegen te gaan, stimuleren we bedrijven om samen te werken in energiehubs. Daarbij stemmen bedrijven vraag en aanbod van stroom op elkaar af en wekken zij zelf zoveel mogelijk stroom op. Als het kan, slaan ze die stroom ook zelf op.
- Vanaf 2027 wil de gemeente Lochem 50% van het inkoopbedrag besteden aan duurzame of circulaire producten en diensten. Zo geven we duurzame bedrijven een zetje in de juiste richting. In 2035 moet dit percentage zijn opgeschroefd naar 90%.

We versterken de lokale democratie

GroenLinks-PvdA werkt aan een sterke lokale democratie. Om vooruit te kunnen, moet de basis op orde zijn. Dat geldt voor veel in het leven, maar zeker ook voor onze publieke voorzieningen. De overheid moet naast mensen staan – met vertrouwen, in plaats van controle. We gaan de komende jaren bezig met de aanpak van grote vraagstukken zoals de wooncrisis, achteruitgang van natuur en biodiversiteit en de steeds groeiende vraag naar zorg. Dat vraagt om visie, een sterke koers met heldere keuzes en verbinding met de samenleving. Dat doen we op een gelijkwaardige manier en met inbreng en hulp van ons allemaal.

Waar staan we voor?

We staan voor een dienstbare overheid, die er allereerst is voor mensen. Willekeur bij de overheid gaan we tegen, inclusief discriminerende algoritmen en systemen. We strijden samen voor gelijke rechten, ongeacht wie je bent, wat je gelooft of van wie je houdt. Zo blijven we samen staan voor rechtvaardigheid, vrijheid en democratie. Voor de grote vraagstukken motiveren en ondersteunen we mensen die hun straat, hun buurt en hun gemeente beter willen maken. We ondersteunen ze om de weg te vinden in het woud van regels, organisaties en procedures door te investeren in een toegankelijke overheid, zowel digitaal als fysiek. We nodigen iedereen van harte uit om hierover met ons in gesprek te gaan. Zo brengen we de basis op orde voor iedereen en kunnen we samen vooruit.

Wat gaan we doen?

- We geven inwonerinitiatieven en -platforms een grotere rol bij de voorbereiding en uitvoering van beleid, hierbij zorgen we dat ook jongeren actief betrokken worden, op een manier die bij hen past. Zo komen er nieuwe ideeën. En het maakt actieve en vrijwillige betrokkenheid van burgers mogelijk.
- We vinden participatie heel erg belangrijk en we willen in Lochem ervaring opdoen met een passende vorm, zoals een burgerberaad, the right to challenge (inwoners nemen een taak van de overheid over, zoals het onderhouden van het groen in de wijk) of buurtbudgetten.
- We zorgen ervoor dat de gemeente alle inwoners bereikt. Ook mensen die niets (meer) met de overheid te maken willen hebben. De informatie op de gemeentelijke website is voor iedereen goed leesbaar en vindbaar, maar mag nooit de enige manier zijn waarop de gemeente met haar burgers informatie deelt. Voor mensen, die dat wensen, blijft ook persoonlijk en telefonisch contact mogelijk. We helpen mensen de weg te vinden in onze steeds ingewikkeldere samenleving.
- We kijken integraal naar vraagstukken en ideeën uit de samenleving en we ondersteunen inwoners en ondernemers actief om de weg te vinden binnen de gemeente en bij het volgen van de juiste procedures. De ideeënmakelaar krijgt een mandaat om hierbij van dienst te kunnen zijn.
- We gebruiken geen discriminerende algoritmen (zoals bij de toeslagenaffaire) en systemen en we zorgen voor toegankelijke digitale informatie op de website voor alle inwoners.

- We doen dit samen met de bibliotheek en het Taalhuis die cursussen en hulp heeft voor taal en digitale vaardigheden. Ook de taal die de gemeente gebruikt kan en moet begrijpelijker.
- We gaan jongeren meer betrekken bij besluiten van de gemeente. De stem van jongeren moet zwaar wegen, omdat het over hun toekomst gaat, dat kan met een jongerenberaad of een andere aansprekende manier.
- We maken ons sterk voor iedereen die te maken heeft met uitsluiting, achterstelling en discriminatie, of het nu gaat om antisemitisme, moslimdiscriminatie, anti-zwart racisme, anti-Aziatisch racisme, vrouwenhaat, discriminatie van de lhbt+ gemeenschap, en discriminatie vanwege religie, handicap of opleidingsniveau of welke grond dan ook. De gemeente gaat voorop in het bestrijden van discriminatie en seksisme, binnen en buiten de overheid.
- We stimuleren een actief diversiteitsbeleid binnen de gemeente én bij gesubsidieerde organisaties (via inkoopvoorwaarden) en zorgen voor gelijke doorgroeimogelijkheden.
- Het VN-verdrag Handicap nemen we als norm. We bouwen aan een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen. Het VN-verdrag inzake de rechten voor personen met een handicap voeren we daarom volledig uit. Zowel het gemeentehuis als de gemeentelijk digitale ruimte en buitenruimte maken we toegankelijk voor ouderen en mensen met een beperking.
- Ons ombudsteam helpt inwoners bij vragen en problemen en om de weg te vinden binnen de overheid.

LOCHEM VOORUIT

GROEN & SOCIAAL

**GROEN
LINKS** **PvdA**

GroenLinks-PvdA Lochem